

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. spalio 6 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Danguolės Bublienės (pranešėja) ir Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė), sekretoriaujant Eglei Berželionytei, dalyvaujant: suinteresuoto asmens (kasatoriaus) VĮ Registrų centro atstovei Rūtai Zakaitei, pareiškėjai G. V., pareiškėjos atstovui advokatui Rimantui Simaičiui, suinteresuoto asmens Panevėžio miesto savivaldybės administracijos atstovėms Astai Reikienei ir Loretai Guokei, išvadą teikiančios institucijos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos atstovams Aistei Pangonytei ir Sauliui Česnavičiui, viešame teismo posėdyje kasacine žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **suinteresuoto asmens VĮ Registrų centro** kasacinį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 23 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos G. V. pareiškimą suinteresuotiems asmenims Panevėžio miesto savivaldybės administracijai, VĮ Registrų centrui dėl civilinės metrikacijos skyriaus sprendimo panaikinimo; išvadą teikianti institucija Valstybinė lietuvių kalbos komisija

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių civilinės būklės aktų įrašų sudarymą, kai prašoma įregistruoti santuokos, sudarytos užsienio valstybėje tarp Lietuvos Respublikos pilietės ir užsienio piliečio, sudarymo aktą ir kai Lietuvos Respublikos pilietė yra pasirinkusi užsienio piliečio pavardę, kurioje viena raidė yra su šalutiniu (diakritiniu) ženklu, nesančiu lietuvių kalbos abėcėlėje, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja G. V. prašė panaikinti Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriaus 2019 m. rugpjūčio 13 d. atsakymą Nr. SDM-1115 ir įpareigoti Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrių pakeisti pareiškėjos pavardę ir išduoti santuokos sudarymo įrašą, kuriame nurodyta pavardė „V.“.
3. Pareiškėja nurodė, kad ji 2019 m. rugpjūčio 8 d. pateikė Panevėžio savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriui prašymą įtraukti į apskaitą jos sudarytą santuoką užsienyje ir pakeisti pavardę iš „M.“ į „V.“, remiantis tuo, kad santuoka ir pavardės keitimas 2018 m. birželio 28 d. įvyko (*duomenys neskelbtini*) Respublikoje. Panevėžio savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius 2019 m. rugpjūčio 13 d. atsisakė tenkinti pareiškėjos prašymą, nurodęs, kad pasirinktos pavardės, į kurią keičiama turima pavardė, dėl klaviatūroje nesančių raidžių techniškai negalima rašyti, todėl institucija negali įtraukti tokios pavardės į apskaitą. Panevėžio savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius pareiškėjai ir jos sutuoktiniui D. V. (D. V.) 2019 m. rugpjūčio 13 d. suteikė naują pavardę „V.“, o tai, pareiškėjos teigimu, neatitinka tarptautinės formuojamos praktikos asmens tapatybės ir žmogaus teisių byloje, nes abiem sutuoktiniams suteiktas naujas identitetas, kurio jie nepageidavo.
4. Valstybinė lietuvių kalbos komisija byloje pateikė išvadą, kurioje nurodė, kad pagal Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių, patvirtintų teisingumo ministro 2016 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1R-334 „Dėl Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių ir civilinės būklės aktų įrašų ir kitų dokumentų formų patvirtinimo“; (toliau – ir Civilinės būklės aktų registravimo taisyklės) 23 punktą civilinės būklės aktų įrašai sudaromi lietuvių kalba. Lietuvos Respublikos piliečių ir jų vaikų vardai ir pavardės civilinės būklės akto įrašė nurodomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, reguliuojančiais vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose tvarką. Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punkto 2 dalyje nurodyta, kad, registruojant ar įtraukiant į apskaitą užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės bei jų vaikų civilinės būklės aktus, šių asmenų vardai ir pavardės civilinės būklės aktų įrašuose rašomi juos paraidžiui perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis iš asmens tapatybės dokumento ar užsienio valstybės institucijos išduoto atitinkamo dokumento; vardas ir pavardė paraidžiui gali būti perrašyti be šalutinių (diakritinių) ženklų, jei techniškai jų įrašyti negalima. Dėl to atitinkamai pagal šias nuostatas pareiškėjos pavardės rašyba galėtų būti trejopa: V. – paraidžiui perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis iš užsienio valstybės institucijos išduoto tapatybės dokumento, tačiau lietuvių kalbos raidynė raidės é nėra; V. – be šalutinių (diakritinių) ženklų, jei techniškai jų įrašyti negalima; V. – lietuviškais rašmenimis pagal tarimą. Valstybinė lietuvių kalbos komisija Seimui pateiktose išvadose dėl Lietuvos Respublikos vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymų projektų Nr. XIIP-1653, Nr. XIIP-1675, Nr. XIIP-1653(2), Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo Nr. XII-1516 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3796 pareiškė nuomonę, kad Lietuvos Respublikos piliečių vardai ir pavardės asmens dokumentuose turėtų būti rašomi lietuviškais rašmenimis, tačiau, atsižvelgiant į dabartinės visuomenės poreikius, galimos kai kurios išimtys. Viena jų – su užsieniečiais santuoką sudarančių ir jų pavardes paimančių Lietuvos Respublikos piliečių, taip pat tokių sutuoktinių vaikų pavardės gali būti įrašomos lotyniškais rašmenimis, dokumento šaltiniu laikant užsieniečio asmens dokumentą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Panevėžio miesto apylinkės teismas 2019 m. gruodžio 30 d. sprendimu pareiškimą tenkino, panaikino Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriaus 2019 m. rugpjūčio 13 d. atsisakymą Nr. SDM-1115; įpareigojo Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrių pakeisti pareiškėjos pavardę į „V.“ ir išduoti santuokos sudarymo įrašą pavardė „V.“.
6. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad 2019 m. birželio 8 d. išduotas (*duomenys neskelbtini*) Respublikos santuokų registrų išrašas Nr. (*duomenys neskelbtini*), kuris patvirtina, kad pareiškėja ir D. V. sudarė santuoką (*duomenys neskelbtini*) Respublikoje pagal (*duomenys neskelbtini*) Respublikos įstatymus ir pareiškėja po santuokos sudarymo pasirinko pavardę „V.“. Pareiškėja nuo 2016 m. liepos mėnesio gyvena (*duomenys neskelbtini*), ten yra deklaravusi savo gyvenamąją vietą, sukūrė šeimą, dirba, ateityje pareiškėja taip pat ketina gyventi ir dirbti, susilaukti vaikų ir juos auginti (*duomenys neskelbtini*) arba (*duomenys neskelbtini*), todėl, sutuoktiniams turint skirtingą pavardę, atsirastų kultūrinių ir socialinių suvaržymų dėl šeimos vientisumo.
7. Teisme kaip liudytojas apklaustas pareiškėjos sutuoktinis sutiko su pareiškėjos reikalavimais; paaiškino, kad raidės „č“ ir „c“ nėra tapačios, jos skiriasi tartimi (viena yra tariama kietai, o kita – minkštai), todėl keičiasi ir pačios pavardės reikšmė. Jis nesutiko, kad abiem sutuoktiniams būtų suteikta nauja pavardė – „V.“, nes tai reikštų naujo identiteto šeimai suteikimą. Sutuoktinių vienoda pavardė rodo šeimos vientisumą, giminybę. Teigė, kad valstybėje, kur jie gyvena, nėra iškraipomos pavardės. Tuo atveju, jeigu sutuoktinei nebus suteikta vienoda pavardė, problemų iškils dėl vaikų, sutuoktinės pavardė turi būti kaip ir vyro (sutuoktinio), nes taip yra kultūriškai priimtinau.
8. Pirmosios instancijos teismas, įvertinęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir ESTT) praktiką (ESTT 2003 m. spalio 2 d. sprendimą *Garda – Avelio*, C-148/02; 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimą *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09; 2011 m. gegužės 12 d. sprendimą *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09), pripažino, kad atsisakymas pakeisti pareiškėjos pavardę ir išduoti santuokos sudarymo įrašą su pareiškėjos pasirinkta vyro pavardė sukelia pareiškėjai administracinių, asmeninių bei profesinių nepatogumų keičiant turimus dokumentus, įrodinėjant jos tapatybės ir pateikiamų dokumentų autentiškumą, patvirtinant šeimos, giminytės ryšius. Akivaizdu, kad draudimas įrašyti pavardę su nelietuviška raide yra neproporcingas nepatogumams, kuriuos pareiškėja patirs dėl sulietuvintos savo pavardės gyvendama ne Lietuvoje. Be to, toks draudimas sudaro prielaidas pažeisti privataus ir šeimos gyvenimo neliečiamumo principą bei asmens teisę į vardą atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.20 straipsnį.
9. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, nelietuviškos raidės rašymas pareiškėjos pasirinktoje po santuokos sudarymo pavardėje negalėtų taip pakenkti valstybinės kalbos vartojimo taisyklėms, kad tuo būtų pažeistas viešasis interesas. Įvertinęs byloje nustatytas aplinkybes bei šalių argumentus, pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad, nenukrypęs nuo esamo teisinio reguliavimo ir atsisakius tenkinti pareiškėjos prašymą, dėl įrašytų skirtingų pareiškėjos šeimos narių pavardžių kiltų reikšmingos neigiamos pasekmės pareiškėjai, taip pat tai prieštarautų teisingumo ir proporcingumo principams.
10. Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad ir pačioje lietuvių kalboje yra pakankamai raidžių su diakritiniais ženklais, todėl negalima laikyti, jog ginčo diakritinis ženklas yra labai nutolęs nuo lietuvių kalbos, dėl to pareiškėjos pavardėje prašoma įrašyti raidė negalėtų būti įrašyta dokumente.
11. Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi civilinę bylą pagal suinteresuoto asmens Panevėžio miesto savivaldybės Civilinės metrikacijos skyriaus apeliacinį skundą, 2020 m. birželio 23 d. nutartimi paliko nepakeistą Panevėžio miesto apylinkės teismo 2019 m. gruodžio 30 d. sprendimą.
12. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvadomis ir papildomai nurodė, kad draudimas įrašyti pareiškėjos pasirinktą vyro pavardę nepagrįstai sudaro prielaidas pažeisti pareiškėjos privataus ir šeimos gyvenimo neliečiamumo principą bei jos teisę į vardą (CK 2.20 straipsnis). O vien institucijos techninių galimybių įrašyti į registrus pareiškėjos pageidaujamą pavardę nebuvimas, atitinkamų priemonių, lėšų neturėjimas negali būti pakankamas pagrindas suvaržyti pareiškėjos, jos šeimos narių teises į privatų ir šeimos gyvenimą, asmens tapatybės nustatymą ir priskyrimą tam tikrai šeimai teisės bei teisės į vardą ir pavardę.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

13. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo VĮ Registrų centras prašo panaikinti Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 23 d. nutartį ir Panevėžio miesto apylinkės teismo 2019 m. gruodžio 30 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjos prašymą atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 13.1. Bylą nagrinėję teismai nepaisė galiojančių teisės nuostatų, įtvirtinančių, kad Lietuvos Respublikoje valstybinė kalba yra lietuvių kalba (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 14 straipsnis, Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 2 straipsnis); netaikė galiojančių įstatymų ir įstatymų įgyvendinimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų, įtvirtinančių, kad civilinės būklės aktų įrašymui yra naudojama lietuvių kalba (Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo (toliau – ir CBARĮ) 6 straipsnio 6 dalis, Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punktas). Bylą nagrinėję teismai nevykdė Konstitucijos 110 straipsnio 2 dalyje ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 3 straipsnio 3 ir 4 dalyse įtvirtintos procesinės pareigos, nesikreipė į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą ar administracinį teismą, nukrypo nuo Konstitucijos ir oficialiosios konstitucinės doktrinos, įstatymų ir įstatymų įgyvendinimą įtvirtinančių teisės aktų nuostatų.
 - 13.2. Civilinės būklės aktų įrašai tiesiogiai susiję su asmens dokumentais. Nagrinėjamos bylos atveju svarbi yra Konstitucinio Teismo doktrina, kurioje buvo vertinama Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimo Nr. 1-1031 „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ atitiktis Konstitucijai Aukščiausiosios Tarybos nutarime nustatyta, kad Lietuvos Respublikos piliečio pase vardai ir pavardės rašomi lietuvių kalbos rašmenimis pagal turimų pasų ar kitų asmens dokumentų, kuriais remiantis išduodamas pasas, lietuviškus įrašus. Nutarimo 2 punkte nurodoma, kad nelietuvių tautybės asmenų vardai ir pavardės išduotame Lietuvos Respublikos piliečio pase rašomi lietuviškais rašmenimis. Nustatytos formos raštišku piliečio pageidavimu vardas ir pavardė rašomi: a) pagal tarimą ir nesugramatinti (be lietuviškų galūnių) arba b) pagal tarimą ir gramatinami (pridedant lietuviškas galūnes). Konstitucinis Teismas 1999 m. spalio 21 d. nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. sausio 31 d. nutarimo „Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase“ atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ nustatė, kad toks reglamentavimas, kai visų Lietuvos Respublikos piliečių vardai ir pavardės asmens dokumentuose rašomi lietuviškais rašmenimis, neprieštarauja Konstitucijai. Konstitucinis Teismas taip pat 2009 m. lapkričio 6 d. sprendime išaiškino savo 1999 m. spalio 21 d. nutarimo motyvuojamąsias dalies 4 ir 7 punktus ir nusprendė, kad Lietuvos Respublikos piliečio pase įrašius asmens vardą ir pavardę valstybine kalba, to paties paso kitų įrašų skyriuje galima įrašyti asmens vardą ir pavardę kitokiais, ne lietuviškais, rašmenimis ir nesugramatinta forma, kai asmuo to pageidauja; toks asmens vardo ir pavardės įrašas paso kitų įrašų skyriuje nelietuviškais rašmenimis neturėtų būti prilygintas įrašui apie asmens tapatybę valstybine kalba.
 - 13.3. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nukrypo nuo teisės taikymo ir aiškinimo praktikos, suformuotos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. liepos 17 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-392/2013, kurioje buvo sprendžiamas klausimas dėl nelietuviškų raidžių civilinės būklės aktų įrašuose nurodant Lietuvos Respublikos piliečio vardą ir pavardę, kai toks civilinės būklės akto įrašas patvirtina asmens tapatybę. Kasacinis teismas išaiškino, kad visų Lietuvos Respublikos piliečių vardai ir pavardės asmens dokumentuose,

patvirtinančiuose jų pilietybę, turi būti rašomi valstybine kalba, t. y. lietuviškai, pagal lietuvių kalbos rašymo ir gramatikos taisykles, raidėmis, kurios yra lietuvių kalbos raidyne. Bylą nagrinėję teismai tiesiogiai vadovavosi ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimu *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, tačiau šio sprendimo argumentus vertino selektyviai.

- 13.4. VĮ Registrų centras 2019 m. lapkričio 12 d. raštenurodė, kad įrašyti nelietuviškas raides į Gyventojų registrą šiuo metu nėra techninių galimybių, o apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog techninių galimybių į Gyventojų registrą įrašyti pavardę su nelietuviška raide nebuvimas, atitinkamų priemonių ar lėšų tam neturėjimas nėra pakankama priežastis varžyti tam tikras asmenų teises.
14. Atsiliepimu į kasacinį skundą suinteresuotas asmuo Panevėžio miesto savivaldybės administracija prašo civilinę bylą nagrinėti teismo nuožiūra. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais esminiais argumentais:
- 14.1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai procesiniuose sprendimuose nesivadovavo galiojančių teisės aktų nuostatomis, kad Lietuvos Respublikoje valstybinė kalba yra lietuvių kalba, o rėmėsi ESTT praktika. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pagrindinė funkcija yra formuoti vienodą bendrosios kompetencijos teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus, plėtoti teisę ir tokiu būdu užtikrinti vienodą teisės aiškinimą ir taikymą visoje valstybėje, bylos išsprendimas paliktinas kasaciniam teismui savo nuožiūra priimti sprendimą dėl suinteresuoto asmens VĮ Registrų centro kasacinio skundo, atsakant į keliamą klausimą, susijusį su Lietuvos Respublikos piliečių pavardžių rašyba (nelietuviškomis raidėmis) santuokos sudarymo įrašė, sudarius santuoką su kitos valstybės piliečiu.
- 14.2. Įrašyti prašomą pareiškėjos pavardę į Gyventojų registrą šiuo metu nėra techninių galimybių. Įsiteisėjus Panevėžio apygardos teismo 2020 m. birželio 23 d. nutarčiai, Civilinės metrikacijos skyrius 2020 m. liepos 2 d. įvykdė nurodytą teismo sprendimą, civilinės būklės akto įrašo pakeitimą atlikdamas rankiniu būdu, VĮ Registrų centrui išimties tvarka atlikus techninius pakeitimus Gyventojų registre.
15. Atsiliepimu į kasacinį skundą pareiškėja prašo nutraukti kasacinį procesą, kasacinį skundą atmesti, palikti galioti Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 23 d. nutartį ir Panevėžio miesto apylinkės teismo 2019 m. gruodžio 30 d. sprendimą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais esminiais argumentais:
- 15.1. Pagal CPK 313, 320 straipsnius ir 347 straipsnio 2 dalį tais atvejais, kai viena iš bylos šalių neskundė pirmosios instancijos teismo sprendimo, ši bylos šalis, teikdama kasacinį skundą ir inicijuodama bylos nagrinėjimą kasacine tvarka, negali reikalauti priimti blogesni sprendimą dėl kitos bylos šalies, negu priėmė apeliacinės instancijos teismas. Nagrinėjamoje byloje tik Panevėžio miesto savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius kreipėsi su apeliaciniu skundu, o VĮ Registrų centras skundo neteikė. Pažymėtina, kad kasaciniu skundu VĮ Registrų centras prašo priimti pareiškėjai blogesnį sprendimą. Kasacinis procesas šioje byloje turėtų būti nutrauktas dėl to, kad kasacinį skundą padavė tam įgaliojimų neturintis subjektas bei subjektas, neturintis jokio suinteresuotumo šioje byloje. Be to, kasacinis skundas grindžiamas naujais argumentais, kurie nebuvo nurodyti Panevėžio savivaldybės administracijos pirmosios instancijos teisme ir nebuvo įtraukti į Panevėžio savivaldybės administracijos apeliacinių skundą.
- 15.2. Tiek pagal Konstitucijos 110 straipsnį, tiek pagal CPK 3 straipsnį bylą nagrinėjantys teismai turi kreiptis į Konstitucinį Teismą tik tais atvejais, kai yra pagrindas manyti, kad įstatymas ar kitas teisės aktas prieštarauja Konstitucijai. Bylą nagrinėjusiems teismams nekilo abejonių dėl to, kad koks nors teisės aktas, kuris turi būti taikomas, prieštarauja Konstitucijai. Dėl šios priežasties pagrįstai nebuvo kreiptasi į Konstitucinį Teismą.
- 15.3. Civilinės būklės aktų registravimą reglamentuojantys teisės aktai nedraudžia rašyti pareiškėjos pavardės su diakritiniu ženklu virš lotyniškos raidės. Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punkte nustatyta, kad lotyniško pagrindo rašmenų diakritiniai ženklai gali būti neperrašomi tais atvejais, kai techniškai tai nėra įmanoma. Nors teisės aktuose nurodyta, kad civilinės būklės aktų įrašai atliekami lietuvių kalba, tačiau nepatikslinkta, ar tai galioja asmens vardui ir pavardei, ar tik kitiems įrašams. Valstybinė lietuvių kalbos komisija byloje taip pat nurodė, kad Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punktas taip, kaip jį taikė pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, neprieštaruoja lietuvių kalbos taisyklėms ir valstybinės lietuvių kalbos principui bei Konstitucijoje įtvirtintam valstybinės lietuvių kalbos principui. Kitoks šios teisės normos aiškinimas prieštarautų Konstitucijoje įtvirtintam žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo principui (Konstitucijos 22 straipsnis), Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 8 straipsniui, Europos Sąjungos pagrindinių laisvių chartijos 7 straipsniui. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėja neprašė jos pavardės rašyti lietuvių kalboje apskritai svetimu ir nesusijusiu raidynu (pvz., kirilica), o prašo lotyniško pagrindo „c“ raidę rašyti su lietuvių kalboje naudojamu diakritiniu ženklu – tokiu, kaip dešininis kirčio ženklas.
- 15.4. Byloje tiek VĮ Registrų centras, tiek Panevėžio savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius pripažino, kad nors įrašyti pareiškėjos pavardę tokią, kokia ji yra, nėra techninių galimybių, tačiau, įsiteisėjus teismo sprendimams, abu viešojo administravimo subjektai atliko reikiamus veiksmus ir įtraukė į apskaitą abiejų sutuoktinių pavardę techninėmis priemonėmis originalo formą, jos neiškraipydami. Taigi pavardės keitimą buvo įmanoma techniškai įgyvendinti.
- 15.5. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesiniai sprendimai neprieštarauja kasacinio teismo praktikai. Pažymėtina, kad kasaciniame skunde nurodoma Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. liepos 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje [Nr. 3K-3-392/2013](#), buvo priimta anksčiau nei Civilinės būklės aktų registravimo taisyklės, todėl ši nutartis nagrinėjamu atveju nėra aktuali. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2017 m. vasario 28 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje [Nr. A-2445-624/2017](#), išaiškino, kad padėtis, kai asmeniui yra apsunkinama galimybė pagal savo asmens dokumentus būti identifikuotam tiksliai pagal jo pavardę, kaip ji buvo apibrėžta registruojant šią pavardę apibrėžiantį civilinės būklės aktą, yra nesuderinama su teise į privataus ir šeimos gyvenimo apsaugą bei neatitinka Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo nuostatų.
- 15.6. Pagal ESTT formuojamą nuoseklą praktiką teisė į vardą ir pavardę bei kartu į jų originalią rašybą turi ne tik moralinę, bet ir praktinę reikšmę: kai konkrečioje situacijoje naudojama pavardė neatitinka nurodytosios dokumente, pateiktame asmens tapatybei įrodyti, arba kai dviejuose kartu pateiktuose dokumentuose nurodytos pavardės nesutampa, toks pavardžių skirtumas gali sukelti abejonių dėl šio asmens tapatybės bei pateiktų dokumentų autentiškumo ar dėl juose pateiktų duomenų teisingumo (ESTT 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimas *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09). Dėl to bylą nagrinėję teismai priėmė pagrįstą ir su tarptautine teise bei tarptautine teismų praktika suderinamą racionalų sprendimą, saugantį pareiškėjos teisę į privatų ir šeimos gyvenimą.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teisinio reglamentavimo, taikytino Lietuvos Respublikos piliečių vardų ir pavardžių, kai Lietuvos Respublikos pilietė yra sudariusi santuoką su užsienio valstybės piliečiu ir pasirinkusi jo pavardę, rašybai civilinės būklės aktų įrašuose

16. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad pareiškėja Lietuvos Respublikos pilietė G. M. sudarė santuoką su (*duomenys neskelbtini*) Respublikos piliečiu D. V. (*duomenys neskelbtini*) Respublikoje pagal (*duomenys neskelbtini*) Respublikos įstatymus. Pareiškėja po santuokos sudarymo pasirinko vyro pavardę „V.“. Pareiškėja kreipėsi į Panevėžio savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrių prašydama įtraukti į apskaitą jos sudarytą santuoką užsienyje ir pakeisti pavardę iš „M.“ į „V.“. Panevėžio savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius atsisakė tenkinti pareiškėjos prašymą, nurodęs, kad pasirinktos pavardės, į kurią keičiama turima pavardė, dėl klaviatūroje nesančių raidžių techniškai negalima rašyti, todėl institucija negali įtraukti tokios pavardės į apskaitą. Taigi, nagrinėjamoje byloje keliamas klausimas, ar, registruojant santuokos, sudarytos užsienio valstybėje tarp Lietuvos Respublikos pilietės ir užsienio valstybės piliečio pagal užsienio valstybės įstatymus, sudarymo (civilinės būklės) aktą, civilinės būklės akto įrašas dėl Lietuvos Respublikos pilietės pasirinktos vyro (užsienio piliečio) pavardės gali būti sudarytas lotyniško pagrindo rašmenimis su šalutiniu (diakritiniu) ženklu, kurio nėra lietuvių kalbos rašmenyse, perrašant tokią pavardę iš užsienio valstybės institucijos išduoto dokumento. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje nėra sprendžiamas klausimas dėl vardo ir pavardės rašymo asmens tapatybės dokumentuose.
17. Civilinės būklės aktai, išskyrus partnerystę, registruojami civilinės būklės aktų registravimo reglamentuojančio įstatymo nustatyta tvarka ([CK 2.19 straipsnis](#)).
- Civilinės būklės aktų registravimo tvarką, civilinės būklės aktus registruojančių institucijų teises ir pareigas, kitų institucijų ir asmenų, susijusių su civilinės būklės aktų registravimu, teises ir pareigas nustato Civilinės būklės aktų registravimo įstatymas.
18. [CK 2.18](#) straipsnio 1–8 punktuose nustatyti civilinės būklės aktai registruojami sudarant civilinės būklės akto įrašą ir elektroniniu būdu pateikiant įrašą Lietuvos Respublikos gyventojų registrai Civilinės būklės aktų registravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Šias taisykles tvirtina Lietuvos Respublikos teisingumo ministras (CBARĮ 3 straipsnio 1 dalis). Civilinės būklės aktai registruojami pagal dokumentus, patvirtinančius tam tikrą veiksmą ar įvykį, remiantis asmens prašymu ar pareiškimu arba civilinės metrikacijos įstaigos iniciatyva (*lot. ex officio*) (CBARĮ 3 straipsnio 1 dalis).
19. Civilinės būklės aktų įrašų turinys, jų sudarymo, taisymo, keitimo, papildymo, atkūrimo ir anuliavimo tvarka nustatoma Civilinės būklės aktų registravimo taisyklėse (CBARĮ 6 straipsnio 5 dalis). Civilinės būklės aktų įrašai rašomi lietuvių kalba (CBARĮ 6 straipsnio 6 dalis).
20. Lietuvos Respublikos piliečiai privalo pranešti civilinės metrikacijos įstaigai apie užsienio valstybėse įregistruotus ar patvirtintus civilinės būklės aktus. Šie užsienio valstybėje įregistruoti ar patvirtinti civilinės būklės aktai įtraukiami į apskaitą Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių nustatyta tvarka (CBARĮ 7 straipsnio 1 dalis).
21. Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių, patvirtintų teisingumo ministro 2016 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1R-334 „Dėl Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių ir civilinės būklės aktų įrašų ir kitų dokumentų formų patvirtinimo“, VII skyriuje (95–99 punktai) detalizuojama užsienio valstybėje įregistruotų santuokų apskaitos tvarka. Šių taisyklių 97 punkte nustatyta, kad duomenys apie sutuoktinius į santuokos sudarymo įrašą perrašomi iš užsienio valstybės institucijos išduoto dokumento, patvirtinančio santuokos įregistravimą; sutuoktinių vardai ir pavardės santuokos sudarymo įrašė rašomi šių taisyklių 23 punkte nustatyta tvarka.
22. Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punkto pirmoje dalyje nustatyta: civilinės būklės aktų įrašai sudaromi lietuvių kalba; Lietuvos Respublikos piliečių ir jų vaikų vardai ir pavardės civilinės būklės akto įrašė nurodomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, reguliuojančiais vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose tvarką. To paties punkto antroje dalyje įtvirtinta, kad, registruojant ar įtraukiant į apskaitą užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės bei jų vaikų civilinės būklės aktus, šių asmenų vardai ir pavardės civilinės būklės aktų įrašuose rašomi juos paraidžiui perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis iš asmens tapatybės dokumento ar užsienio valstybės institucijos išduoto atitinkamo dokumento; vardas ir pavardė paraidžiui gali būti perrašyti be šalutinių (diakritinių) ženklų, jei techniškai jų įrašyti negalima; registruojant vaiko gimimą, tėvams pageidaujant vaiko vardą ir (ar) pavardę rašyti pagal tarimą ir (ar) sugramatinant, turi būti pateiktas vaiko tėvų rašytinis prašymas ištaisyti vaiko vardą ir (ar) pavardę.
23. Apibendrinant nustatytą reguliavimą, darytina išvada, kad Civilinės būklės aktų registravimo įstatymas nustato bendruosius civilinės būklės aktų registravimo, įskaitant ir civilinės būklės akto įrašus, sudarymo principus (taisykles), o detalią aktų registravimo, įrašų sudarymo tvarką paveda nustatyti teisingumo ministrui Civilinės būklės aktų registravimo taisyklėse. Nors įstatymas įtvirtina bendrą principą, kad civilinės būklės aktų įrašai rašomi lietuvių kalba, vis dėlto nedetalizuoja reikalavimų, kaip įrašai turėtų būti sudaromi tokiais specialiais atvejais, kai yra registruojami ar įtraukiami į apskaitą užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės bei jų vaikų civilinės būklės aktai, nors akivaizdu, kad dėl kalbų gramatinių skirtumų toks detalesnis reikalavimų nustatymas yra būtinas. Tokie reikalavimai detalizuojami teisingumo ministro patvirtintose Civilinės būklės aktų registravimo taisyklėse, o konkrečiai – šių taisyklių 23 punkte.
24. Kita vertus, Civilinės būklės aktų registravimo taisyklės *expressis verbis* (aiškiais žodžiais) neapibrėžia, kaip civilinės būklės aktų įrašuose turėtų būti rašoma Lietuvos Respublikos pilietės pavardė, kai Lietuvos Respublikos pilietė sudariusi santuoką su užsienio valstybės piliečiu, pasirenka vyro (užsienio piliečio) pavardę. Tokioje situacijoje, nors civilinės būklės aktų įrašuose rašoma Lietuvos Respublikos pilietės pavardė, vis dėlto Lietuvos Respublikos pilietės vyro (užsienio piliečio) pavardės pasirinkimas lemia, kad santuokos sudarymo įrašė turi būti įrašyta Lietuvos Respublikos pilietės pasirinkta vyro – užsienio valstybės piliečio – pavardė. Dėl to, teisėjų kolegijos vertinimu, tais atvejais, kai Lietuvos Respublikos pilietė pasirenka vyro – užsienio piliečio – pavardę, jos pasirinktos vyro – užsienio piliečio – pavardės santuokos sudarymo įrašė rašymui taikytinos tokios pat taisyklės kaip ir registruojant ar įtraukiant į apskaitą užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės bei jų vaikų civilinės būklės aktus, t. y. taikytinos Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punkto antroje dalyje nustatytos taisyklės. Priešingai aiškinant, susidarytų situacija, kai, registruojant ar įtraukiant į apskaitą civilinės būklės aktus, vienos šeimos narių, įskaitant ir vaikus, pavardės būtų rašomos pagal skirtingas taisykles ir galimai skirtingai, o tai neatitiktų šeimos vientisumo ir pagarbos šeimai principo.
25. Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punkto antroji dalis nustato dvi svarbias vardų ir pavardžių rašymo civilinės būklės aktų įrašuose taisykles. Visų pirma, ji įtvirtina bendrąją asmens vardo ir pavardės įrašo sudarymo taisyklę, kad asmens vardas ir pavardė įrašuose rašomi juos paraidžiui perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis, įskaitant perrašant ir su šiuose rašmenyse naudojamais šalutiniais (diakritiniais) ženklais, iš asmens tapatybės dokumento ar užsienio valstybės institucijos išduoto atitinkamo dokumento, ir, antra, ji kartu įtvirtina specialiąją taisyklę, kad vardas ir pavardė paraidžiui gali būti perrašyti be šalutinių (diakritinių) ženklų, jei techniškai jų įrašyti negalima.
26. Specialiosios taisyklės turinys suponuoja išvadą, kad Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punktas nedraudžia pavardės rašymo lotyniško pagrindo rašmenimis su šalutiniais (diakritiniais) ženklais, tačiau tik suteikia civilinės būklės aktą registruojančioms institucijoms teisę to nedaryti tuo atveju, kai nėra techninių galimybių. Taisyklės neapibrėžia techninių galimybių nebuvimo atvejų, nepateikia tokių atvejų apibrėžties kriterijų ar jų pavyzdinio sąrašo.
27. Teisės normos analizė nesuteikia pagrindo daryti išvadą, kad bet koks šalutinis (diakritinis) ženklas, kuris nėra naudojamas lietuvių kalbos abėcėlėje, pats savaime, automatiškai turi būti vertinamas kaip techniškai neįmanomas įrašyti ženklas. Be to, teisėjų kolegija neturi pagrindo abejoti, kad teisingumo ministras, priimdamas 2016 m. gruodžio 28 d. įsakymą Nr. 1R-334 ir juo patvirtindamas Civilinės būklės aktų registravimo taisykles, vertino vardų ir pavardžių naudojant šalutinius (diakritinius) ženklus rašymo civilinės būklės įrašuose technines galimybes (įskaitant ir registrų tarpusavio sąveiką), todėl, jei būtų manęs, kad bet koks šalutinis (diakritinis) ženklas, kuris nėra naudojamas lietuvių kalbos abėcėlėje, yra techniškai neįmanomas įrašyti, būtų tokią taisyklę ir būtų suformulavęs Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punkte. Tačiau tokia taisyklė vis dėlto nebuvo nustatyta. Tai leidžia daryti išvadą, kad nustatyta specialioji taisyklė buvo ne siekiama įtvirtinti civilinės būklės aktą registruojančių institucijų teisę visais atvejais atsisakyti sudaryti civilinės būklės įrašą įrašant tokį vardą ir (ar) pavardę, kai asmens vardas ir (ar) pavardė yra raidė su šalutiniu (diakritiniu) ženklu, kurio nėra lietuvių kalbos abėcėlėje, o nustatyti išimtinis tokios teisės

igyvendinimo atvejus, kai atitinkamas šalutinis (diakritinis) ženklas techniškai nėra galimas įrašyti sudarant civilinės būklės įrašą. Tokį siaurinantį teisės normos aiškinimą patvirtina ir tai, kad suformuluota bendraja taisykle asmenys įgyja teisę į tai, kad jų vardai ir pavardės civilinės būklės aktų įrašuose būtų rašomi juos paraidžiai perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis iš asmens tapatybės dokumento ar užsienio valstybės institucijos išduoto atitinkamo dokumento. Todėl civilinės būklės aktą registruojančioms institucijoms suteikta teisė atsisakyti sudaryti civilinės būklės akto įrašą be šalutinio (diakritinio) ženklo, jei nėra techninių galimybių, vertintina kaip asmens teisės siaurinti teisės norma, todėl ji turi būti aiškinama siaurai.

28. Teisėjų kolegijos vertinimu, toks Civilinės būklės aktų registravimo taisyklių 23 punkto aiškinimas nepažeidžia konstitucinio valstybinės kalbos principo ir lietuvių kalbos kaip viešojo intereso. Lietuvių kalbos kaip viešojo intereso turinį ne kartą yra atskleidęs Konstitucinis Teismas: lietuvių kalba yra lietuvių tautos etninio ir kultūrinio savitumo pagrindas, tautos tapatumo ir išlikimo garantija, lietuvių kalba saugo tautos tapatumą, integruoja pilietinę tautą, užtikrina valstybės vientisumą ir jos nedalomumą, normalų valstybės ir savivaldos įstaigų veikimą, valstybinė kalba – bendrinė lietuvių kalba – yra tautos suvereniteto įteisinimo ir oraus bendravimo su pasauliu priemonė (Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 21 d. nutarimas, 2014 m. vasario 27 d. sprendimas). Nėra abejonės, kad lietuvių kalbai įtaką daro globaliame pasaulyje, taip pat visuomenės gyvenime vykstantys pokyčiai. Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad įvairūs objektyvūs pokyčiai gali lemti būtinybę keisti teisinį reguliavimą; lietuvių kalbos vystymuisi taip pat gali turėti įtakos įvairūs objektyvūs lietuvių kalbos, įskaitant asmenvardžių rašybą, pokyčiai (Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai, 2014 m. vasario 27 d. sprendimas).
29. Konstitucinis Teismas, pasisakydamas apie Lietuvos Respublikos piliečio vardo ir pavardės rašybą Lietuvos Respublikos piliečio pase, yra išaiškinęs, kad formuluotė „valstybine kalba“, taip pat formuluotė „lietuviškais rašmenimis“ gali būti suprantamos taip, kad kai kuriais atvejais rašant nelietuviškus vardus ir pavardes galima vartoti ne tik lietuvių kalbos abėcėlės raides, bet ir kitus tik lotyniško pagrindo rašmenis tiek, kiek jie dera su lietuvių kalbos tradicija, nepažeidžia lietuvių kalbos sistemos, lietuvių kalbos savitumo (Konstitucinio Teismo 2014 m. vasario 27 d. nutarimas).
30. Teisėjų kolegija pažymi, kad esminę reikšmę išvadai, jog nurodytas teisės normos aiškinimas nekelia pavojaus bendrinei lietuvių kalbai, lietuvių kalbos savitumui, turi ir išvadą lietuvių kalbos klausimais byloje teikiančios Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nuomonė. Šios institucijos išvados reikšmę sprendžiant, ar kitų tik lotyniško pagrindo rašmenų, kurių nėra lietuvių kalbos abėcėlėje, naudojimas nepažeistų lietuvių kalbos sistemos ir lietuvių kalbos savitumo, yra pabrėžęs ir Konstitucinis Teismas. Kaip nurodė Konstitucinis Teismas, sprendžiant, ar gali būti nustatytos kitokios asmens vardo ir pavardės rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase taisyklės, yra reikalingos specialios žinios, būtina gauti specialių (profesinių) žinių turinčių asmenų (institucijų), *inter alia* (be kita ko), pagal Lietuvos Respublikos įstatymus iš profesionalių kalbinių – lietuvių kalbos specialistų (o tiek, kiek leidžia įstatymai, – ir kitų lingvistikos šakų atstovų) sudarytos valstybinės institucijos, turinčios įgaliojimus rūpintis valstybinės kalbos saugojimu, pagal savo kompetenciją nustatyti valstybinės kalbos politikos gaires ir vykdyti valstybinę kalbos politiką, oficialią išvadą, *inter alia*, aiškiai išdėstytą poziciją, aiškius siūlymus, į kuriuos įstatymų leidėjas negali neatsižvelgti (Konstitucinio Teismo 2014 m. vasario 27 d. nutarimas).
31. Minėta, kad Valstybinė lietuvių kalbos komisija nagrinėjamoje byloje pateiktoje išvadoje nurodė, kad pagal esamą teisinį reguliavimą pareiškėjos pavardės rašybą galėtų būti trejopa: *V* – paraidžiai perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis iš užsienio valstybės institucijos išduoto tapatybės dokumento; *V* – be šalutinių (diakritinių) ženklų, jei techniškai jų įrašyti negalima; *V* – lietuviškais rašmenimis pagal tarimą. Jei būtų pageidaujama moters pavardę sugramatinti pagal lietuvių kalbos taisykles, galimi dar du variantai – *V* arba *V*.
32. Be to, Valstybinė lietuvių kalbos komisija nurodė teisėkūros procese (Seimui pateiktose išvados dėl Lietuvos Respublikos vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymų projektų Nr. XIIP-1653, Nr. XIIP-1675, Nr. XIIP-1653(2), Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo Nr. XII-1519 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3796) šreiškusi nuomonę, kad Lietuvos Respublikos piliečių vardai ir pavardės asmens dokumentuose turėtų būti rašomi lietuviškais rašmenimis, tačiau, atsižvelgiant į dabartinės visuomenės poreikius, galimos kai kurios išimtys. Viena jų – su užsieniečiais santuoką sudarančių ir jų pavardes paminančių Lietuvos Respublikos piliečių, taip pat tokių sutuoktinių vaikų pavardės gali būti įrašomos lotyniškais rašmenimis, dokumento šaltiniu laikant užsieniečio asmens dokumentą.
33. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme žodinio proceso metu, Valstybinė lietuvių kalbos komisija patvirtino, kad asmens vardo ir pavardės rašymas lotyniškais rašmenimis su šalutiniais (diakritiniais) ženklais, kurių nėra lietuvių kalbos abėcėlėje, nedarytų žalos bendrinei lietuvių kalbai ir jos išsaugojimui.
34. Teisėjų kolegija pažymi, kad tuo atveju, jei civilinės būklės aktą registruojanti institucija remiasi tuo, jog vardas ir (ar) pavardė negali būti perrašyti lotyniško pagrindo rašmenimis iš asmens tapatybės dokumento ar užsienio valstybės institucijos išduoto atitinkamo dokumento su šalutiniais (diakritiniais) ženklais, nes jų techniškai įrašyti negalima, kilus ginčui, turi šias aplinkybes įrodyti. Aplinkybė, kad raidės su šalutiniu (diakritiniu) ženklu techniškai negalima įrašyti, yra fakto klausimas, kurio kasacinis teismas nenustato. Kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis). Dėl to kasacinio skundo argumentai, kuriais dėstomos faktinės aplinkybės, kad diakritinio ženklo negalima techniškai įrašyti į dokumentą, nėra kasacinio nagrinėjimo dalykas.
35. Be to, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad nors suinteresuoti asmenys byloje teigė, jog techniškai nėra įmanoma įrašyti ginčo raidės su šalutiniu (diakritiniu) ženklu (raidės „ć“), vis dėlto kartu nurodė, kad, įsiteisėjus apeliacinės instancijos teismo nutarčiai, suinteresuotas asmuo Panevėžio savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius įvykdė pirmosios instancijos teismo sprendimą, atlikdamas civilinės būklės akto pakeitimą, t. y. jame nurodydamas pareiškėjos pavardę „V.“. Kaip teisingai pabrėžia pareiškėja atsiliepimu, jai išduotas santuokos sudarymo įrašas surašytas naudojant būtent technines priemones, ne ranka. Taigi, vien ši aplinkybė pagrindžia, kad nagrinėjamoje byloje nėra pagrindo daryti išvadą, jog nėra techninių galimybių sudaryti civilinės būklės įrašą įrašant ginčijamą raidę su šalutiniu (diakritiniu) ženklu (raidę „ć“).
36. Nors, kaip nurodo suinteresuoti asmenys, pareiškėjos pavardės įrašo pakeitimas buvo atliktas rankiniu būdu, suinteresuotam asmeniui VI Registrų centrui išminties tvarka atlikus techninius pakeitimus Gyventojų registre, toks įrašo atlikimo būdas nepatvirtina aplinkybės, jog nėra techninių galimybių padaryti tokio įrašo. Priešingai, tai patvirtina, kad iš esmės tokį įrašą padaryti galima, nors ir dedant papildomų administracinių ar organizacinių pastangų. Suinteresuoti asmenys byloje nepateikė įrodymų, pagrindžiančių aplinkybę, kad šios pastangos lemtų itin neproporcingas sąnaudas. Teisėjų kolegija sutinka su pareiškėjos nuomone, kad šiuo atveju suinteresuotų asmenų argumentai iš esmės susiję ne su techninėmis galimybėmis sudaryti civilinės būklės įrašą įrašant ginčijamą raidę su šalutiniu (diakritiniu) ženklu (raidę „ć“), bet su registrų ar informacinių sistemų tarpusavio efektyvia sąveika (interoperabilumu) ir tikimybe, kad galimai dėl to ateityje gali atsirasti nepatogumų pačiai pareiškėjai, o šios aplinkybės nėra šios konkrečios bylos nagrinėjimo dalykas.
37. Be to, kaip teisingai nurodė bylą nagrinėję teismai, techninių galimybių nebuvimas, remiantis ESTT formuojama praktika, nėra legitimus pagrindas pateisinti nacionalinėmis taisyklėmis sukeliamus laisvo asmenų judėjimo ribojimus. Atsižvelgdama į tai, kad nagrinėjamu atveju pareiškėja ir pareiškėjos vyras yra Europos Sąjungos piliečiai, kuriems Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 21 straipsnis užtikrina ir saugo jų laisvę judėti ir apsigyventi kitų valstybių narių teritorijoje, o bylą nagrinėję teismai pareiškėjos reikalavimus tyrė ir vertino ir šiuo aspektu, ir į tai, kad kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo teikia argumentus dėl jo nuomone, selektyvaus ESTT praktikos aiškinimo, šiuo aspektu teisėjų kolegija toliau ir pasisakys.

38. Asmens vardas ir pavardė yra jo identiteto ir privataus gyvenimo, kurio apsaugai skirtas Europos Sąjungos pagrindinių laisvių chartijos 7 straipsnis ir Konvencijos 8 straipsnis, sudėtinė dalis. Nors Konvencijos 8 straipsnyje ir nėra aiškos nuorodos į vardo ir pavardės apsaugą, nėra abejonių, kad asmens pavardė yra susijusi su jo privačiu ir šeimos gyvenimu, nes ji yra asmens tapatybės nustatymo priemonė ir sąsaja su tam tikra šeima, apibrėžianti šeiminius ryšius. Tokio aiškinimo laikosi ir Europos Žmogaus Teisių Teismas (žr., pvz., EŽTT1994 m. vasario 22 d. sprendimo byloje *Burghartz prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 16213/90, 24 punktą; 1996 m. spalio 24 d. sprendimo byloje *Guillot prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 22500/93, 21 punktą; 2000 m. balandžio 27 d. sprendimo byloje *Bijleveld prieš Nyderlandus*, peticijos Nr. 42973/98, 3 punktą; 2013 m. gruodžio 5 d. sprendimą byloje *Henry Kismoun prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 32265/10) ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (žr., pvz., ESTT 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimo byloje *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09, 52 punktą; 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, 66 punktą; 2016 m. birželio 2 d. sprendimo byloje *Bogendorff von Wolffersdorff*, C-438/14, 35 punktą).
39. Užsieniečių vardų ir pavardžių rašybos klausimą ESTT nagrinėjo SESV 21 straipsnio kontekste. SESV 21 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje laikydamasis Sutartyse ir joms įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų. ESTT yra nurodęs, kad asmuo, būdamas bent vienos valstybės narės pilietis, turi Sąjungos piliečio statusą ir todėl gali remtis tokį statusą turintiems asmenims suteikiamomis teisėmis, visų pirma SESV 21 straipsniu suteikiama teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje (žr. ESTT 2008 m. liepos 10 d. sprendimo byloje *Jipa*, C-33/07, 17 punktą; 2011 m. gegužės 5 d. sprendimo byloje *McCarthy*, C-434/09, 47–48 punktus ir juose nurodytą praktiką). Be to, yra draudžiamos nacionalinės priemonės, kuriomis iš Sąjungos piliečių atimama galimybė veiksmingai naudotis pagrindinėmis teisėmis, suteikiamomis dėl šio statuso (žr. ESTT 2011 m. kovo 8 d. sprendimo byloje *Ruiz Zambrano*, C-34/09, 42 punktą).
40. Nors pagal dabar galiojančią Sąjungos teisę asmens vardo ir pavardės užrašymą civilinės būklės aktų įrašuose reglamentuojančios taisyklės priklauso valstybių narių kompetencijai, įgyvendindamos šią kompetenciją jos privalo laikytis ES teisės ir, konkrečiai tariant, Sutarties nuostatų dėl visiems Sąjungos piliečiams pripažintos laisvės judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (žr. ESTT 2003 m. spalio 2 d. sprendimo byloje *Garcia Avello*, C-148/02, 25 punktą; 2008 m. spalio 14 d. sprendimo byloje *Grunkin ir Paul*, C-353/06, 16 punktą; 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimo byloje *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09, 38, 39 punktus; 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, 63 punktą).
41. ESTT yra nurodęs, kad valstybės narės valdžios institucijų atsakymas pakeisti bendrą ES piliečių sutuoktinių pavardę, kuri įrašyta vieno iš šių piliečių kilmės valstybės narės išduotuose civilinės būklės aktų liudijimuose, laikantis tos valstybės rašybos taisyklių, gali būti laikomas SESV 21 straipsnyje įtvirtinto asmenų laisvo judėjimo principo ribojimu tada, jei toks atsakymas asmeniui gali sukelti rimtų administracinių, profesinių ir asmeninių nepatogumų ir jei toks atsakymas negali būti pateisinamas būtinybe apsaugoti nacionalinės teisės aktais ginamus interesus ir yra proporcingas teisėtai siekiamam tikslui (žr. ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, 76, 94 punktus).
42. ESTT nurodė, jog negalima atmesti to, kad aplinkybė, jog santuokos liudijime prie mergautinės pavardės prijungta sutuoktinio pavardė, užrašyta tokia forma, kuri neatitinka jo kilmės valstybėje narėje įregistruotos jo pavardės, įrašytos tame pačiame santuokos liudijime, gali sukelti nepatogumų suinteresuotiems asmenims. Vis dėlto SESV 21 straipsnyje pripažintų laisvių ribojimų būtų laikomi tik rimti administraciniai, profesiniai ir asmeniniai nepatogumai. ESTT, pasisakydamas dėl šio testo taikymo, sprendžiant klausimą dėl atsakymo pakeisti vienos iš šeimos narių pavardėje raidę „V“ į „W“, nurodė, kad teismas turi nustatyti, ar egzistuoja realus pavojus, kad tokia šeima, kompetentingoms valdžios institucijoms atsakius pakeisti vieno iš šeimos narių pavardėje raidę „V“ į raidę „W“, turės išsklaidyti abejones dėl jų tapatybės ir pateikiamų dokumentų autentiškumo. Jei dėl tokio atsakymo gali būti kvestionuojamas šiuose dokumentuose esančios informacijos teisingumas ir kilti abejonių dėl šeimos tapatybės bei tarp jos narių esančių santykių, tai galėtų turėti rimtų pasekmių, be kita ko, įgyvendinant SESV 21 straipsnyje tiesiogiai įtvirtintą apsigyvenimo teisę (žr. ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, 74, 77 punktus).
43. Kita vertus, ESTT nurodė ir tai, kad SESV 21 straipsniu draudžiama valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms atsakyti pakeisti ES piliečio, turinčio kitos valstybės narės pilietybę, santuokos liudijimą taip, kad jo vardai liudijime būtų užrašyti su diakritiniais ženklais, kurie naudojami jo kilmės valstybės narės išduotuose civilinės būklės aktų liudijimuose, ir laikantis tos valstybės narės valstybinės kalbos rašybos taisyklių (žr. ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, 82 punktą). ESTT sutiko su generalinio advokato nuomone, kad diakritiniai ženklai yra dažnai praleidžiami daugelyje kasdienio gyvenimo situacijų dėl techninių priežasčių, pavyzdžiui, dėl objektyvių apribojimų, taikomų tam tikrose kompiuterinėse sistemose. Be to, užsienio kalbos nemokantis asmuo dažnai nesupranta diakritinių ženklų reikšmės ir jų net nepastebi. Taigi mažai tikėtina, kad vien diakritinių ženklų nenaudojimas suinteresuotam asmeniui gali sukelti realių ir rimtų nepatogumų ir abejonių dėl asmens tapatybės bei jo pateiktų dokumentų autentiškumo ar juose esančių duomenų teisingumo (žr. ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, 81 punktą).
44. Atsižvelgiant į ESTT suformuotą praktiką, darytina išvada, kad aplinkybė, ar valstybės institucijos atsakymas pakeisti asmens pavardę gali sukelti rimtų administracinių, profesinių ir asmeninių nepatogumų ir ar toks atsakymas yra būtinas siekiant apsaugoti nacionalinės teisės aktais ginamus interesus ir yra proporcingas teisėtai siekiamam tikslui, turi įvertinti ir nustatyti teismas kiekvienoje konkrečioje byloje atsižvelgdamas į faktines bylos aplinkybes.
45. Remiantis ESTT praktika, minėta, laisvo judėjimo kliūtis, kylanti dėl rimtų administracinių, profesinių ir asmeninių nepatogumų, gali būti pateisinama, jeigu ji pagrįsta objektyviomis priežastimis ir yra proporcinga teisėtai siekiamam tikslui (žr. ESTT 2008 m. spalio 14 d. sprendimo byloje *Grunkin ir Paul*, C-353/06, 29 punktą; 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimo byloje *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09, 81 punktą). Pateisinimas, grindžiamas techninių galimybių įrašyti nelietuviškas raides nebuvimu, taip pat pateisinimas, grindžiamas valstybinės kalbos apsauga, turi būti suprantami kaip su viešąja tvarka susiję pagrindai.
46. Dėl pirmojo pateisinimo pagrindo pažymėtina, kad ESTT yra nusprendęs, jog su administracinių procedūrų palengvinimu siejamų priežasčių nepakanka siekiant pateisinti laisvo judėjimo apribojimą (žr. ESTT 2008 m. spalio 14 d. sprendimo byloje *Grunkin ir Paul*, C-353/06, 36 punktą).
47. Dėl pateisinimo, grindžiamo valstybinės kalbos apsauga, pažymėtina, kad nacionalinės teisės aktais, kuriais norima apsaugoti valstybinę kalbą nustatant toje kalboje taikomas rašybos taisykles, siekiamas tikslas iš principo yra teisėtas ir gali pateisinti SESV 21 straipsnyje nustatytos teisės laisvai judėti ir apsigyventi apribojimus ir į jį galima atsižvelgti ieškant pusiausvyros tarp teisėtų interesų ir šių Sąjungos teisėje pripažintų teisių (žr. ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimo byloje *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, 87 punktą). Tačiau pagrindinę laisvę, kaip antai nustatytą SESV 21 straipsnyje, ribojančios priemonės gali būti pateisinamos su viešąja tvarka susijusiais pagrindais, tik jeigu jos tinkamos jų siekiamiems tikslams įgyvendinti ir būtinos interesų, kuriuos jomis siekiama užtikrinti, apsaugai ir tik tiek, kiek šių tikslų negalima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis (proporcingumo reikalavimas) (žr. ESTT 2008 m. liepos 10 d. sprendimo byloje *Jipa*, C-33/07, 29 punktą; 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimo byloje *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09, 90 punktą ir jame nurodytą praktiką). Taigi, nors vardų ir pavardžių rašybos srityje ES valstybės narės turi didelę diskreciją, tačiau akivaizdu, ši diskrecija neturi sukelti asmenims rimtų administracinių, profesinių ir asmeninių nepatogumų bei lemti ES piliečių teisės laisvai judėti ir apsigyventi visose valstybėse narėse neproporcingo ribojimo.
48. Suinteresuotas asmuo VI Registrų centras kasaciniu skundu teigia, kad nors bylą nagrinėję teismai tiesiogiai vadovavosi ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimu *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09, tačiau selektyviai taikė šiuo sprendimu suformuotus laisvo asmenų judėjimo

ribojimo taikymo kriterijus, ESTT sprendimo argumentus vertino selektyviai Teisėjų kolegija neturi pagrindo sutikti su šiuo kasacinio skundo argumentu.

49. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad atsisakymas pakeisti pareiškėjos pavardę ir išduoti santuokos sudarymo įrašą su pareiškėjos pasirinkta vyro pavarde sukelia pareiškėjai administracinių, asmeninių bei profesinių nepatogumų keičiant turimus dokumentus, įrodinėjant jos tapatybę ir pateikiamų dokumentų autentiškumą, patvirtinant šeimos, giminystės ryšius, dėl įrašytų skirtingų pareiškėjos šeimos narių pavardžių kiltų reikšmingos neigiamos pasekmės pareiškėjai. Be to, teismas nustatė, kad draudimas įrašyti pavardę su nelietuviška raide yra neproporcingas nepatogumams, kuriuos pareiškėja patirs dėl sulietuvinatos jos pavardės gyvendama ne Lietuvoje; teismas nenustatė, kad nelietuviškos raidės rašymas pareiškėjos pasirinktoje po santuokos sudarymo pavardėje galėtų taip pakenkti valstybinės kalbos vartojimo taisyklėms, kad tuo būtų pažeistas viešasis interesas. Taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad ir pačioje lietuvių kalboje yra pakankamai raidžių su diakritiniais ženklais, todėl negalima laikyti, jog ginčo diakritinis ženklas yra labai nutolęs nuo lietuvių kalbos, dėl to pareiškėjos pavardėje prašoma įrašyti raidė negalėtų būti įrašyta dokumente. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo padarytomis išvadoms. Taigi bylą nagrinėjusių teismų procesinių dokumentų turinys patvirtina, kad teismai vertino ir nustatinėjo tiek aplinkybę, ar suinteresuoto asmens atsisakymas pakeisti pareiškėjos pavardę ir išduoti santuokos sudarymo įrašą su pareiškėjos pasirinkta vyro pavarde gali sukelti rimtų administracinių, profesinių ir asmeninių nepatogumų, tiek ir aplinkybę, ar toks atsisakymas būtinas siekiant apsaugoti nacionalinės teisės aktais ginamus interesus ir yra proporcingas teisėtai siekiamam tikslui. Todėl nėra pagrindo daryti išvadą, kad teismai selektyviai taikė ESTT praktikoje suformuotus SESV 21 straipsnyje įtvirtinto asmenų laisvo judėjimo principo ribojimo kriterijus.
50. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad pirmiau nurodytų aplinkybių nustatymas yra fakto klausimas, kurio, minėta, kasacinis teismas nenustato. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo neteikia argumentų ir neįrodinėja, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai įvertino ir nustatė faktines aplinkybes ir kad nustatydami faktines aplinkybes pažeidė įrodymų vertinimo ir įrodinėjimo taisykles.

Dėl nukrypimo nuo kasacinio teismo praktikos

51. Kaip nurodyta šios nutarties 13.3 punkte, kasaciniu skundu teigiama, kad bylą nagrinėję teismai nukrypo nuo teisės taikymo ir aiškinimo praktikos, suformuotos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. liepos 17 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-392/2013](#), kurioje buvo sprendžiamas klausimas dėl nelietuviškų raidžių civilinės būklės aktų įrašuose nurodant Lietuvos Respublikos piliečio vardą ir pavardę, kai toks civilinės būklės akto įrašas patvirtina asmens tapatybę. Teisėjų kolegija neturi pagrindo sutikti su šiuo kasacinio skundo argumentu.
52. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje konstatuota, jog Konstitucijoje įtvirtinta bendrosios kompetencijos teismų instancinė sistema turi funkcionuoti taip, kad būtų sudarytos prielaidos formuotis vienodai (nuosekliai, neprieštarinčiai) bendrosios kompetencijos teismų praktikai. Teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima pervertinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapачios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktines aplinkybes ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas).
53. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra ne kartą nurodęs, kad nagrinėdamas bylas teismas teisės normas aiškina ir taiko ne *a priori* (iš anksto; nepatikrinus), o konkrečioje byloje, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siedamas su taikytina teisės norma (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 27 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-186/2009; 2015 m. kovo 6 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-118-219/2015](#); kt.).
54. Nagrinėjamoje byloje ginčas dėl civilinės metrikacijos skyriaus sprendimo panaikinimo kilo 2019 m. rugpjūčio 13 d. civilinės metrikacijos skyriui atsisakius pakeisti pareiškėjos pavardę ir išduoti santuokos sudarymo įrašą.
55. Kasaciniame skunde suinteresuoto asmens VĮ Registrų centro minima Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis priimta 2013 m. liepos 17 d. taip pat nagrinėjant bylą dėl civilinės metrikacijos skyriaus pareigos pakeisti įrašą asmens santuokos liudijime pavardę rašant nelietuviškomis raidėmis.
56. Teisėjų kolegija pažymi, kad nors pirmiau nurodytos 2013 metais nagrinėtos bylos ir šios nagrinėjamos bylos faktinės aplinkybės panašios, tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad, vystantis visuomenei, keičiasi ir socialiniai, ekonominiai santykiai, keičiasi jų esmė, todėl teisinės kategorijos, kurios yra tinkamos vienam laikotarpiui, yra netinkamos kitam. Teisė turi atitikti visuomenės gyvenimo realijas. Lietuva 2004 m. gegužės 1 d. tapo visateise Europos Sąjungos nare, todėl, kaip minėta, asmenys įgijo teisę laisvai judėti ir apsigyventi kitų valstybių narių teritorijoje ir įgyvendinti su tuo susijusias kitas asmenines teises. Šioje nutartyje minėta, kad Konstitucinis Teismas taip pat yra pripažinęs, jog lietuvių kalbos vystymuisi taip pat gali turėti įtakos įvairūs objektyvūs lietuvių kalbos, įskaitant asmenvardžių rašybą, pokyčiai.
57. Po kasaciniame skunde minimos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutarties priėmimo 2016 m. gruodžio 28 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-334 buvo priimtos Civilinės būklės aktų registravimo taisyklės, jų 23 punkte, kaip minėta, buvo aptarta užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės bei jų vaikų civilinės būklės aktų registravimo ar įtraukimo į apskaitą tvarka, nurodant, kad šių asmenų vardai ir pavardės civilinės būklės aktų įrašuose rašomi juos paraidžiui perrašant lotyniško pagrindo rašmenimis iš asmens tapatybės dokumento ar užsienio valstybės institucijos išduoto atitinkamo dokumento.
58. Remdamasi pirmiau aptartais argumentais, teisėjų kolegija nusprendžia, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. liepos 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-392/2013](#) nėra aktuali šiam nagrinėjamam ginčui.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

59. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai taikė ir aiškino materialiosios teisės normas, reglamentuojančias Lietuvos Respublikos piliečių vardų ir pavardžių, kai Lietuvos Respublikos pilietė yra sudariusi santuoką su užsienio valstybės piliečiu ir pasirinkusi jo pavardę, rašybą civilinės būklės aktų įrašuose, taip pat tinkamai identifiko ESTT 2011 m. gegužės 12 d. sprendimu *Runevič-Vardyn ir Wardyn*, C-391/09 suformuotus laisvo asmenų judėjimo ribojimo taikymo kriterijus ir, remdamasis šiais kriterijais, tyrė ir vertino faktines aplinkybes bei nenukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos praktikos. Teisėjų kolegija, teisės taikymo aspektu patikrinusi skundžiamą apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą, konstatuoja, kad pagrindo jį pakeisti ar naikinti kasacinio skundo argumentais nenustatyta ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 3 dalis).
60. Kiti kasacinio skundo bei atsiliepimų į kasacinį skundą argumentai vertintini kaip neformuluojantys kasacijos pagrindo arba neturintys įtakos skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties teisėtumui ir vienodos teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
61. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalies nuostatas bylinėjimosi išlaidos atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jas priteisiant iš antrosios šalies. Šioje byloje atmetus suinteresuoto asmens VĮ Registrų centro kasacinį skundą, sprendžiamas priešingos šalies (pareiškėjos)

patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisiant jį iš suinteresuoto asmens klausimas.

62. Pareiškėja pateikė teismui įrodymus, pagrindžiančius bylinėjimosi išlaidas, patirtas už atsiliepimo į kasacinį skundą surašymą (2020 m. lapkričio 3 d. PVM sąskaitą faktūrą, patvirtinimą apie lėšų sumokėjimą), – 1887,60 Eur, taip pat už atstovavimą teismo posėdyje (2021 m. rugsėjo 3 d. Išankstinio apmokėjimo sąskaitą, patvirtinimą apie lėšų sumokėjimą) – 605 Eur. Šios išlaidos atitinka Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio nuostatas (7, 8.14, 8.19 punktai), jų atlyginimas pareiškėjai priteistinas iš suinteresuoto asmens VI Registrų centro.
63. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. rugsėjo 29 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 19,79 Eur tokių išlaidų. Šių išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš suinteresuoto asmens VI Registrų centro ([CPK](#) 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 23 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti pareiškėjai G. V. (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) iš suinteresuoto asmens VI Registrų centro (j. a. k. 124110246) 2492,60 (du tūkstančius keturis šimtus devyniasdešimt du Eur 60 ct) bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo.

Priteisti valstybei iš suinteresuoto asmens VI Registrų centro (j. a. k. 124110246) 19,79 Eur (devyniolika Eur 79 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos Goda Ambrasaitė-Balynienė

Danguolė Bublienė

Sigita Rudėnaitė